

Kormanik Márton Tamás

A hazai konvergencia elmúlt két évtizede – minden út Rómába vezet?

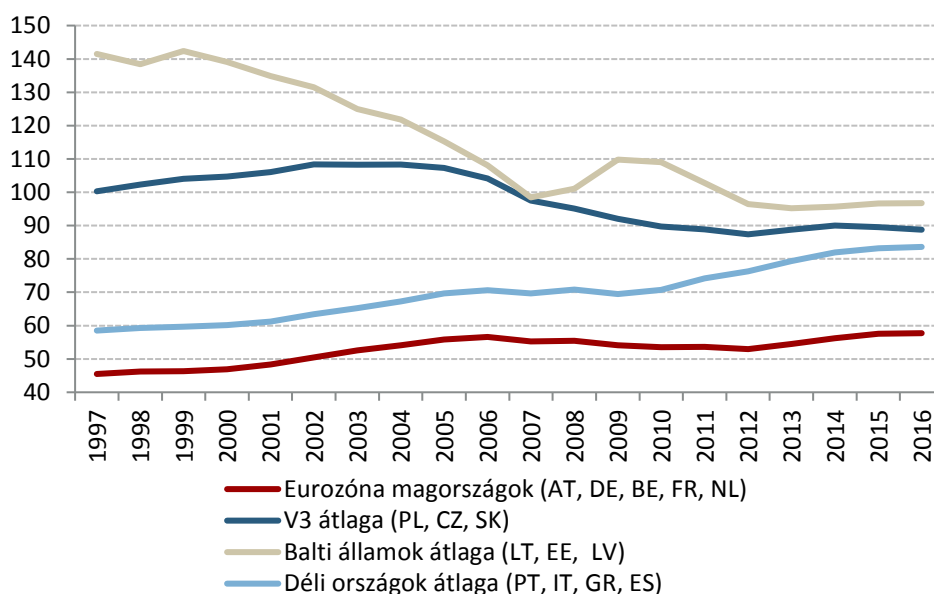
A gazdasági teljesítmény emelkedése a jólét növekedését eredményezi, így a gazdaságpolitika és a közgazdaságtan kiemelten fontos területe. A gazdasági növekedésnek két, jól elkülöníthető típusa van: a fejlett gazdaságok, ahol a vállalatokat jellemző technológia már közel van az élvonalhoz, illetve a tőke is évszázadok óta akkumulálódik, általában lassabb ütemű, inkluzív növekedést tudnak felmutatni. Ezzel szemben az alacsonyabb jövedelemmel rendelkező országoknak lehetőségük van a tőkefelhalmozás, a munkapiac strukturális átalakítása, valamint a már meglévő technológiák adaptációja révén gyorsabban növekedni. Mondhatnánk úgy is, hogy egy új eljárást, technológiát mindig egyszerűbb alkalmazni, mint feltalálni. A hazánkhoz hasonló, a legfejlettebb államokhoz képest alacsonyabb egy főre eső jövedelemmel jellemezhető országok előtt tehát nyitva áll a lehetőség, hogy életszínvonalban megközelítsék a nyugat-európai, jobb esetben észak-amerikai országokat.

Fontos kérdés azonban, hogy a jövedelemben a centrumtól elmaradó országok, gazdaságok képesek-e élni ezzel a lehetőséggel. A tapasztalatok azt mutatják, hogy a sikeres felzárkózás inkább kivétel mintsem szabály. A felzárkózás nem automatikus és sajnos nem is feltétlenül fenntartható. Az, hogy milyen felzárkózási pályát fut be egy gazdaság, az a gazdaság jellemzőitől (beruházási ráta, vállalkozói tudás, humán-tőke, a tudás felhasználásának és előállításának képessége stb.), a gazdaságpolitikától, és számos egyéb tényezőtől (például földrajzi elhelyezkedés, intézmény- és jogrendszer) függ. Ezen tényezők összessége meghatározza azt, hogy melyik országcsoport tekinthető referenciának, azaz, hogy kihez fogunk felzárkózni, valamint azt is, hogy milyen sebességgel.

Hazánk a rendszerváltáskor a gyors felzárkózás reményével lépett be a piacgazdaságok sorába. Az elsődleges cél a fejlett nyugat-európai országok (a mai eurozónát alkotó országok csoportja) utolérése volt. A nyugat-európai országok csoportjához képest a hazai jövedelemszint valamivel több, mint 12 százalékpontos közeledést mutatott, azonban az eurozóna részcsoportjainak vizsgálatakor heterogenitást tapasztalunk. Ugyanazt az időszakot nézve a fejlett eurozóna országokhoz képest alig 10 százalékpont feletti, míg a mediterrán országcsoportéhoz képest 20 százalékpontot

meghaladó felzárkózás tapasztalható. A fejlett eurozónához mért felzárkózásunk lassúsága alapján érdemi konvergenciáról nehezen beszélhetünk, míg 2015-re már a 80 százalékot is meghaladta a relatív jövedelemszintünk a mediterrán országokéhoz viszonyítva (1. ábra). A déli országok esetében a kiinduló szint 58 százalék volt, így éves szinten átlagosan valamivel több, mint egy százalékponttal közelítettük a fejlettségi szintjüket.

1. ábra: Magyarország relatív fejlettségi szintje, az adott országcsoporthoz viszonyítva
(fix PPP alapú egy főre jutó GDP, százalék)

Forrás: WDI

A mediterrán országokhoz mért felzárkózást a déli országok és hazánk gazdasági struktúrájának 2010-es évig tapasztalt jelentős hasonlóságai is magyarázzák. A hazai beruházási ráta a déli országokhoz hasonló módon alakult, ezzel párhuzamosan hazánk munkapiaci aktivitási rátája, adósságállománya, valamint a termelékenység pályája is inkább a déli országcsoportét közelítette.

Az elmúlt 20 év alatt csak kis mértékben sikerült közelíteni Nyugat-Európa gazdasági fejlettségét, eközben hazánk a szűken vett régiótól (a visegrádi hármaktól), valamint a balti országcsoporthoz képest is lemaradt. A szomszédos országoktól, valamint a Baltikumtól vett leszakadás a 2013-ban tapasztalt növekedési fordulattal megállt. A javuló munkapiaci aktivitás és a beruházások fokozatos élénkülésével párhuzamosan a hazai gazdaság növekedése újraindult, ezáltal a relatív fejlettségi szintünk stabilizálódott a régióban és az északi országokhoz mérten egyaránt.

Az, hogy melyik országcsoporthoz konvergálunk, szerencsére nem kőbe vésett tény, többek között strukturális reformokat támogató gazdaságpolitikával lehetséges egyik csoportról egy másikra váltani. A hazai gazdaság versenyképességének fejlesztésével – például a vállalati beruházások, vagy a munkatermelékenység javításának ösztönzésével – lehetséges lenne a régiónál és Nyugat-Európánál tartósan gyorsabb ütemben növekedni. Ezáltal a fejlett eurozóna országokhoz mért felzárkózásunk lendületet nyerne, valamint a régióban korábban stabilizált helyzetünk is javulásnak indulna.

A szakmai cikk szerkesztett formában a Napi.hu oldalon jelent meg 2017. április 26-án.